

Τα «θέλω» των σπουδών υποκύπτουν στα «πρέπει» της αγοράς

Για να μην υπάρχουν παρεξηγήσεις, αξίζει να τονιστεί από την αρχή ότι η συγκέντρωση των πρώτων προτιμήσεων των υποψηφίων στο ένα ή στο άλλο τμήμα ή η απροθυμία τους να δηλώσουν κάποια τμήματα δεν αποτελούν μορφή αξιολόγησης του αντικείμενου σπουδών και της ευρύτερης κοινωνικής σημασίας κάθε τμήματος. Κι αυτό γιατί έχει διαπιστωθεί ότι οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές, και συνεπώς οι πρώτες προτιμήσεις των υποψηφίων, διαμορφώνονται στο πλαίσιο ενός πολυκριτηριακού συστήματος: γεωγραφικός χώρος (τόπος κατοικίας, έδρα κάθε τμήματος), τμήμα και αντικείμενο σπουδών, βάση εισαγωγής, κοινωνικά-ατομικά χαρακτηριστικά, τάσεις στην αγορά εργασίας κ.ά.

Την τελευταία τετραετία (2004-2008) έχει διαμορφωθεί μια «νέα τάξη πραγμάτων» όσον αφορά τις προτιμήσεις των υποψηφίων με ορισμένα πάγια χαρακτηριστικά.

1. Στην εποχή μας τα «θέλω» υποτάσσονται στα «πρέπει» της αγοράς. Οι περισσότεροι θεωρούν ότι για να έχουν πιθανότητες απορρόφησης στην αγορά εργασίας φτάνουν στο σημείο να θυσιάσουν τις φυσικές ροπές, τα όνειρά τους. Με δυο λόγια, ο επαγγελματικός ρεαλισμός μετατρέπεται σε καταναγκασμό.

2. Παγιώνεται και γίνεται όλο και πιο έντονη η κυριαρχία των κριτηρίων της αγοράς για την επιλογή σπουδών και επαγγέλματος. Έτσι τις περισσότερες προτιμήσεις συγκεντρώνουν σχολές και τμήματα που το πτυχίο τους φαίνεται να εξασφαλίζει γρήγορη και σίγουρη επαγγελματική αποκατάσταση και κυρίως περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες στο Δημόσιο απ' ό,τι στον ιδιωτικό τομέα.

3. Σε συνθήκες εργασιακής ανασφάλειας και ανεργίας όχι απλά παγιώνεται, αλλά εντείνεται η στροφή προς τα παιδαγωγικά τμήματα. Είναι αλήθεια ότι διανύουμε τη δεκαετία των δασκάλων, όπως στις αρχές του 2ου αιώνα.

Το 2008, ωστόσο, σηματοδοτεί μια μικρή κάμψη των αστυνομικών τμημάτων που την προηγούμενη τριετία είχαν φτάσει στα ύψη. Οι κοινωνικές εκρήξεις της φετινής χρονιάς και ο κατασταλτικός ρόλος της αστυνομίας αναμένεται να συρρικνώσουν δραστικά τις προτιμήσεις των υποψηφίων και τα επόμενα χρόνια.

4. Το κύρος που έχουν τα πτυχία παραδοσιακών τμημάτων του Πολυτεχνείου, της Νομικής και της Ιατρικής εξακολουθούν να ελκύουν πολλούς υποψηφίους. Ωστόσο, ο κορεσμός στους αντίστοιχους επαγγελματικούς χώρους και εν γένει οι δυσκολίες όσον αφορά την επαγγελματική αποκατάσταση έχουν οδηγήσει σε κάμψη. Κι αυτή η κάμψη παρατηρείται και στα πιο «λαμπερά» τμήματα της πληροφορικής και των Νέων Τεχνολογιών. Είναι χαρακτηριστικό ότι το τμήμα Ηλ/λόγων Μηχανικών και Μηχανικών Η/Υ από την πρώτη θέση με 1.861 πρώτες προτιμήσεις το 2005 κατακλύθηκε στην τέταρτη θέση με 1.180 το 2008.

5. Παρά την «κρίση» των ανθρωπιστικών σπουδών και

τη στροφή προς τις θετικές σπουδές που είναι κυρίαρχη στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ένας μεγάλος αριθμός υποψηφίων, περίπου 1 στους 3 επιλέγει το 1ο επιστημονικό πεδίο, το πεδίο ανθρωπιστικών, κοινωνικών και νομικών σπουδών. Μάλιστα το 2006 σηματοδοτεί την ανοδική πορεία των καθηγητικών σχολών κι ειδικότερα των φιλολογικών τμημάτων. Το 2007 και περισσότερο το 2008 εντυπωσιάζει η εκρηκτική άνοδος των παιδαγωγικών τμημάτων Νηπιαγωγών. Σε υψηλές θέσεις βρίσκονται τα τμήματα Ψυχολογίας, Αγγλικής Γλώσσας και Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού Αθénas και Θεσσαλονίκης.

6. Το κόστος σπουδών καθορίζει εν πολλοίς την υπεροχή των τμημάτων του Λεκανοπεδίου και της Θεσσαλονίκης έναντι των περιφερειακών. Έχει υπολογιστεί ότι τα έξοδα για μια τετραετή φοίτηση σε ένα επαρχιακό πανεπιστήμιο, όπως της Κρήτης ή των Ιωαννίνων, πλησιάζουν ή και ξεπερνούν τα 40.000 ευρώ που για μια οικογένεια μισθωτών είναι δυσβάσταχτα. Να γιατί προτιμώνται χαμηλόβαθμα τμήματα και μη «εμπορικά» πτυχία κεντρικών πανεπιστημίων αντί για περιζήτητα περιφερειακών πανεπιστημίων.

7. Η στροφή των υποψηφίων προς την ελίτ των ΤΕΙ έχει σταθεροποιηθεί. Περίπου 1 στους 3 υποψηφίους τα τρία τελευταία χρόνια δηλώνει ως πρώτη προτίμηση συγκεκριμένα τμήματα των ΤΕΙ. Είναι χαρακτηριστικό ότι 10 ΤΕΙ, με αιχμή του δόρατος το τμήμα Λογιστικής Πειραιά που βρίσκεται στη 18η θέση, εμφανίζονται στα 82 πιο περιζήτητα τμήματα.

Παρά τον σημαντικό, ρυθμιστικό ρόλο που παίζει η αγορά εργασίας στις προτιμήσεις και επιλογές των υποψηφίων θα πρέπει να επισημανθεί ότι εξίσου σημαντικός είναι και ο «ρεαλιστικός συμβιβασμός» των υποψηφίων, αφού καθλούνται να δηλώσουν τις επιλογές τους μετά την ανακίνηση των βαθμολογιών τους. Έτσι αρκετοί που συγκεντρώνουν χαμηλές ή μεσαίες βαθμολογίες αποφεύγουν να δηλώσουν τα πιο υψηλόβαθμα τμήματα.

8. Η συντριπτική πλειονότητα των υποψηφίων «ψηφίζει» μόλις 80 τμήματα σε σύνολο 493. Συγκεκριμένα 40.992 υποψήφιοι του Γενικού Λυκείου ή ποσοστό 58,75%, περίπου 6 στους 10 συνωστίζονται στα 80 τμήματα πρώτης προτίμησης. Αυτά τα 80 τμήματα αποτελούν μόλις το 16,3% του συνόλου. Μάλιστα περίπου 30 χιλιάδες υποψήφιοι ή 4 στους 10 έχουν ως πρώτη επιλογή κάποιο από τα 40 τμήματα πρώτης προτίμησης. Αυτός ο συνωστισμός εντείνει τον ανταγωνισμό διατηρώντας τις βάσεις εισαγωγής σε δυσθεώρητα ύψη.

9. Χρόνο με τον χρόνο εντείνεται ο ανταγωνισμός αφού ψαλιδίζονται οι θέσεις που εισακτέοι. Είναι χαρακτηριστικό ότι για τους 40.992 υποψηφίους που έχουν ως πρώτη προτίμηση τα 80 περιζήτητα τμήματα αντιστοιχούν μόλις 13.019 θέσεις εισακτέων! Μπορεί να αναλογιστεί, υποψηφίων-θέσεων εισακτέων να είναι συνολικά 1:3,15, αλλά όσο πιο υψηλόβαθμο είναι το τμήμα και ανάλογο με το συγκεκριμένο αριθμό πρώτων

Μάθε
ποιο επάγγελμα
σου ταιριάζει!

ΑΡΙΣΤΟΝ — Για μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου
ΤΕΣΤ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

προτιμήσεων τόσο επιδεινώνεται. Αναλυτικά ο μεγαλύτερο ανταγωνισμός εμφανίστηκε στα τμήματα Αξιοματικών ΕΛΑΣ (1 θέση για 18 υποψηφίους), Πληροφορικής και Τηλεματικής (1:17,5) Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης Θεσσαλονίκης και στο τμήμα Ικάρων-Μηχανικών (1:11).

10. Ο περιορισμένος αριθμός θέσεων εισακτέων σε συνδυασμό με τον συνωστισμό των προτιμήσεων των υποψηφίων σε συγκεκριμένα τμήματα στερεί τη δυνατότητα στη συντριπτική πλειονότητα των υποψηφίων να εισαχθεί στη σχολή πρώτης προτίμησης. Έχει αποδειχθεί ερευνητικά ότι μόνο ο 1 στους 5 υποψηφίους εισάγεται στη σχολή της πρώτης προτίμησης του.

11. Τμήματα ΑΕΙ με αβέβαιο επαγγελματικό μέλλον ή κορεσμένα -που κάποτε ήταν ελκυστικά- αποτελούν πρώτη προτίμηση λίγων ή και ελάσσων πια υποψηφίων. Ειδικότερα τμήματα με εξειδικευμένα γνωστικά αντικείμενα απωθούν τη μεγάλη πλειονότητα των υποψηφίων. Τμήμα ΤΕΙ που απαξιώθηκαν είτε με την καθιέρωση της βάσης εισαγωγής είτε με την εκκρεμότητα της κατοχύρωσης επαγγελματικών δικαιωμάτων και συνακόλουθα την απειλή της ανεργίας, μετρούν στα δάχτυλα τις πρώτες προτιμήσεις των υποψηφίων.

12. Μένουν σχεδόν στα αζήτητα 45 τμήματα στη συντριπτική τους πλειονότητα ΤΕΙ της επαρχίας, αφού συγκεντρώνουν από μία έως δώδεκα πρώτες προτιμήσεις. Η απαξίωση των συγκεκριμένων τμημάτων και δεκάδων άλλων αποτελεί μια θλιβερή πραγματικότητα και το μέλλον τους είναι αβέβαιο τόσο από την έλλειψη σπουδαστών λόγω της βάσης εισαγωγής όσο και από την de facto αναγνώριση των ιδιωτικών κολεγίων και των Κέντρων Ελευθέρων Σπουδών (ΚΕΣ).

13. Οι επιλογές σπουδών και επαγγέλματος δεν πρέπει να υποτάσσονται σε μια οικονομίστικη και αγοραία αντίληψη, αλλά να καθορίζονται από ποικίλα κριτήρια, έτσι ώστε να εκφράζουν και να διαμορφώνουν θετικά την προσωπικότητα κάθε ατόμου.

Γ. Κ. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

Συνέχεια από την 1η σελίδα

Στον αντίλογο υπάρχουν τμήματα με ασαφείς ή ασήμαντες προοπτικές.

- Τμήματα Γεωγραφίας και Επιστημών Θάλασσας: Οι απόφοιτοι των τμημάτων έχουν αναγνωρισμένα επαγγελματικά δικαιώματα, αλλά δεν είναι εύκολο να βρουν δουλειά στο αντικείμενό τους, αφού δεν υπάρχει ζήτηση.

- Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών: Ασαφές το επαγγελματικό μέλλον των αποφοίτων του τμήματος, αφού το πρόγραμμα σπουδών συνδυάζει μελέτη και προσασία του περιβάλλοντος με αρχαιολογία και γλωσσολογία.

3ο ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ Στην κορυφή αναμένεται για άλλη μια φορά η Ιατρική

Στην 1η θέση των υψηλόβαθμων τμημάτων αναμένεται να βρεθεί για ακόμη μία χρονιά η Ιατρική Σχολή της Αθénas, η βάση της οποίας έχει φτάσει σε δυσθεώρητα ύψη (19.306 μόρια πέρυσι). Την ίδια στιγμή βρίσκεται στην 9η θέση, από πλεωράς πρώτων προτιμήσεων, καθώς πέρυσι την επέλεξαν ως κορυφαία επιλογή 896 άτομα και συνολικά 1.795. Αυτό σημαίνει στην πράξη ότι μόνο σε αυτό το τμήμα εκατοντάδες αριστούχοι «κόπηκαν» και αναγκάστηκαν να εισαχθούν σε κάποιο υποδεέστερο τμήμα ή, στην καλύτερη περίπτωση, σε περιφερειακό, καθώς εισήχθησαν μόλις 144 φοιτητές.

Εκτός όμως από τα Ιατρικά Τμήματα των ΑΕΙ, στο 3ο Επιστημονικό Πεδίο ξεχωρίζουν και τα Τμήματα Νοσηλευτικής, Διατροφής και Διαιτολογίας και Φυσικοθεραπείας. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα συγκεκριμένα τμήματα των ΤΕΙ βρίσκονται πολύ ψηλά στη λίστα με τις πρώτες προτιμήσεις και «φιγουράρουν» ανάμεσα στα 70 δημοφιλέστερα τμήματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Συγκεκριμένα, το Τμήμα Φυσικοθεραπείας του ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, με 267 πρώτες προτιμήσεις, βρίσκεται στην 57η θέση, αφήνοντας πίσω ακόμη και υψηλόβαθμα τμήματα των ΑΕΙ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί και το Τμήμα Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Αθénas, όπου με μόλις

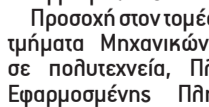
13.277 μόρια έχει σκαρφαλώσει στην 68η θέση, όσον αφορά τις πρώτες προτιμήσεις, ενώ το αντίστοιχο τμήμα του Πανεπιστημίου Αθénas βρίσκεται στην 75η θέση, με τη βάση όμως να διαμορφώνεται το 2008 στα 17.068.

Είναι το πεδίο με τα λιγότερα «θολά» σημεία. Και αυτό διότι όλοι γνωρίζουν τις επαγγελματικές προοπτικές ενός γιατρού, ενός φαρμακοποιού, ενός οδοντίατρου, ενός κτηνίατρου. Το ερώτημα που προκύπτει είναι ποια η διαφορά ανάμεσα στο πανεπιστημιακό τμήμα της Νοσηλευτικής (ένα νέο ίδρυμα τα τελευταία χρόνια στη Σπάρτη) και τα τμήματα Νοσηλευτικής που λειτουργούν από καιρό σε διάφορα ΤΕΙ.

4ο ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ Δεσπόζουν τα τμήματα του ΕΜΠ

Η κυριαρχία του ΕΜΠ φαίνεται ξεκάθαρα, αν ρίξει κανείς μια ματιά στα δημοφιλέστερα τμήματα του 4ου Επιστημονικού Πεδίου αλλά και στο σύνολο των Επιστημονικών Πεδίων.

Το Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών συγκέντρωσε πέρυσι 1.180 πρώτες προτιμήσεις, ενώ στο σύνολό τους το επέλεξαν 2.944 αριστούχοι υποψήφιοι. Το συγκεκριμένο τμήμα βρέθηκε 4ο στη λίστα με τα δημοφιλέστερα, ενώ το Πολιτικών Μηχανικών του ΕΜΠ υπολείπεται μόλις μία θέση, με 1.087 πρώτες προτιμήσεις. Λίγο πιο κάτω (8η θέση με 922 πρώτες προτιμήσεις) βρίσκεται το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Ο ανταγωνισμός για τα συγκεκριμένα τμήματα, και όχι μόνο, αναμένεται να ενταθεί, καθώς οι θέσεις παραμένουν στα περσινά επίπεδα, ενώ η ζήτηση αυξάνεται χρόνο με τον χρόνο, λόγω της άμεσης επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων.

Προσοχή στον τομέα της πληροφορικής όπου λειτουργούν τμήματα Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (Η/Υ) σε πολυτεχνεία, Πληροφορικής σε πανεπιστήμια και Εφαρμοσμένης Πληροφορικής σε πολυτεχνεία και πανεπιστήμια. Η πληθώρα τμημάτων προκαλεί σύγχυση στους υποψηφίους. Ουσιαστικά, οι πτυχισμένοι των τμημάτων Η/Υ είναι μηχανικοί hardware, οι απόφοιτοι των πανεπιστημιακών τμημάτων πληροφορικής είναι μηχανικοί

software, ενώ τα τμήματα εφαρμοσμένης πληροφορικής συνδέουν την πληροφορική με μία άλλη επιστήμη.

5ο ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ Ξεχωρίζουν Οικονομικά και Λογιστική

Στην κορυφή του 5ου Επιστημονικού Πεδίου συναντάμε το Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθénas, τόσο από πλευράς βάσης (18.474 μόρια) όσο και από τη σειρά στη λίστα με τις πρώτες προτιμήσεις (6η θέση με 1.068 πρώτες προτιμήσεις).

Σε υψηλές θέσεις βρίσκονται και τα Τμήματα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΟΠΑ (16η θέση), Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Μακεδονίας (20η θέση).

Κατά τη διοική, εντυπωσιάζει η ζήτηση που παρουσιάζεται στο Τμήμα Λογιστικής του ΤΕΙ Πειραιά, καθώς πέρυσι δηλώθηκε ως πρώτη προτίμηση από 514 υποψηφίους ενώ συνολικά επιλέχθηκε από 6.173, σκαρφαλώνοντας στη 18η θέση της λίστας με τα δημοφιλέστερα τμήματα.

Θα πρέπει να προσεχθούν λόγω των ιδιαιτεροτήτων τους τα παρακάτω τμήματα.

- Υπάρχουν τμήματα «Οικονομικής Επιστήμης», «Οικονομικών Επιστημών» και «Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης», όπως είναι ορισμένοι από τους τίτλους. Πρόκειται για το ίδιο πράγμα, καθώς το πεδίο ουσιαστικά διακρίνεται στα κλασικά οικονομικά τμήματα, τα τμήματα διοίκησης επιχειρήσεων και τα τμήματα μάρκετινγκ.

- Σύγχυση προκαλείται και με τα τμήματα διεθνών και ευρωπαϊκών σπουδών, άλλα εκ των οποίων έχουν οικονομικό προσανατολισμό και άλλα όχι.

- Τέλος, τα τμήματα Τουριστικών Επιχειρήσεων στα ΤΕΙ διαφοροποιούνται από τις Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης που υπάγονται στον ΕΟΤ, έχουν σπουδές μικρότερης διάρκειας από τα ΤΕΙ, ενώ και το πτυχίο τους δεν είναι ισότιμο με το αντίστοιχο των τμημάτων ΤΕΙ.